Център на НПО
в Разград

29.07.2014г.

Георги Милков, Център на НПО в Разград

ЗАЩО НАПУСКАМЕ ГРАЖДАНСКИЯ СЪВЕТ КЪМ ВСС?[1]

Висшият съдебен съвет не е припознал неправителствените организации, като легитимен партньор. Не се използва сериозният граждански потенциал за тласък в съдебната реформа. Същевременно правораздавателната система (не) се отчита пред Народното събрание или изпълнителната власт, което лишава нейната дейност от прозрачност, за която гражданите настояват.

Има създаден Граждански съвет към ВСС от края на 2012г., но до момента не са постигнати съществени резултати и гражданите не са почувствали неговата роля. ВСС отказва активна комуникация и не реагира на актовете на Гражданския съвет.

Няма реално партньорство между гражданските организации и Висшия съдебен съвет. Направените предложения към ВСС не са обсъдени сериозно от него или не са приети. Заради липса на напредък, сериозна част от членуващите организации загубиха интерес и спряха да участват в заседанията. До момента три организации напуснаха Граждански съвет към ВСС.

Според нас, протича процес за маргинализиране на Гражданския съвет от страна на ВСС. Все по-трудно се осигурява кворум за приемане на важни решения. В последните две заседания участваха само по 8 организации от общо 17 члена.[2]

ПРИМЕР: *ВСС не се консултира реално с Гражданския съвет и не обсъжда всички важни политики. Не беше обсъдена с Гражданския съвет Стратегията за превенция на корупцията и Функционалния анализ за дейността на прокуратурата (2007г.-2012г.), същевременно ВСС очаква от гражданския сектор активност и подкрепа. Независимо, че Гражданския съвет не съгласува Годишната програма за 2014г. на ВСС, документът беше приет без дискусия през месец юни 2014г.*

1. ГРАЖДАНИТЕ НЕ СА ВЪВЛЕЧЕНИ В СЪДЕБНАТА РЕФОРМА. КОНСТАТИРАМЕ ПРОБЛЕМ С ПРОЗРАЧНОСТТА, ПУБЛИЧНАТА КОМУНИКАЦИЯ И ПЛАНИРАНЕТО В СЪДЕБНАТА СИСТЕМА.

[1] Вж Становище относно дневния ред на заседание на Гражданския съвет към ВСС, 10.07.2014г., http://watch.ngo-rz.org/bg/pages/lettersandviews.html

[2] Заседания на Гражданския съвет, проведени на 20 юни 2014г. и 11 юли 2014г.

Сдружение "ЦЕНТЪР НА НПО В РАЗГРАД" е регистрирано в съответствие с ЗЮЛНЦ, решение по ф.д. №37/1997 г. на РОС
БУЛСТАТ: 116019267, жк. "Освобождение" 34, пк237, Разград 7200, България
Тел./Факс: (+359 84) 661694, E-mail: office@ngo-rz.org, www.ngo-rz.org

Висшият съдебен съвет е публичен държавен орган[3] със 100% държавно финансиране, неговите заседания са открити; разглежданите и приети документи са публични и е необходимо да са достъпни за разглеждане и получаване на копия от граждани.

ВСС не поддържа публичен електронен регистър на взетите решения и на мотивите към тях. Липсва регламент, по който ВСС публикува всички свои решения и мотивите към тях. Наблюдаваме практика да не се публикуват важни решение на ВСС и приложенията към тях.

В тази посока са необходими сериозни усилия, за да е прозрачна дейността на колективния съдебен орган.

ПРИМЕР: *Не са публикувани Доклад[4] на комисии на ВСС за извършените проверки за спазване на член 9 от ЗСВ за приложение на случайното разпределение на съдебни дела във ВКС, ВАС и СГС. Доклад[5] на ВКС за извършени проверки на организацията на дейността на апелативните съдилища в София, Пловдив, Варна, Бургас и Велико Търново за 2011-2012г.*

В края на месец май 2014г. ВСС прие, но не публикува изготвената обобщена информация за изпълнение на дейностите и отчетите за усвояване на средствата по проекти, по които ВСС е бенефициент.[6] Не да публични докладите за изпълнение на дейностите и отчетите за усвояване на средствата, предоставени от ръководителите на проекти, съгласно решение на Висшия съдебен съвет по Протокол №12/13 март 2014 г.[7]

Според нас подобна практика е удобно извинение за прикриване на деликатна информация, свързана с финансирането на съдебната система, регламенти за функциониране и прикриване на чувствителна информация за обвързаности (конфликт на интереси).

Необходимо е ВСС да подобри комуникацията си с Гражданския съвет, като представи за обсъждане годишната си програма за 2014г. в подобрен вариант.[8] Полезно е да има предвидимост в дейността на Висшия съдебен съвет и на неговите комисии.

В приетата Годишна програма за 2014г. не са идентифицирани ясно механизмите на партньорство с Гражданския съвет към ВСС, който е легитимен орган за гражданско участие в съдебната реформа.[9]

През месец април 2014г. ние предложихме на ВСС да дефинира съвместно с Гражданския съвет към ВСС всички теми от взаимен интерес, по които ще работят

[3]Вж чл. 16 от Закон за съдебната власт.

[4]Протокол на ВСС №32 от 26.07.2013г., http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

[5]Пак там.

[6]Протокол на ВСС №51 от 29.05.2014г., http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

[7]Пак там.

[8]Гражданският съвет не съгласува Годишната програма на ВСС за 2014г. (Вж Акт 22/11.04.2014г.) Програмата е приета от ВСС без консултации и обсъждане с Гражданския съвет на 19 юни 2014г. (Вж Протокол 26/19.06.2014г.), http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

[9]Планирани са не повече от три съвместни дейности с Гражданския съвет, което бележи политиката за партньорство на ВСС – вж с.9, 10 и 16.

Сдружение "ЦЕНТЪР НА НПО В РАЗГРАД" е регистрирано в съответствие с ЗЮЛНЦ, решение по ф.д. №37/1997 г. на РОС
БУЛСТАТ: 116019267, жк. "Освобождение" 34, пк237, Разград 7200, България
Тел./Факс: (+359 84) 661694, E-mail: office@ngo-rz.org, www.ngo-rz.org

съвместно през годината. В Програмата за 2014г. са поставени схематично само няколко епизодични въпроса, които не изчерпват приоритетите на реформата.

ПРИМЕР: *ВСС не е обсъждал до момента и не планира да въвлече Гражданския съвет към ВСС в дейности за изпълнение на Стратегията за превенция и противодействие на корупцията (вкл. План-график, т.4) и Кодекс за етично поведение на българските магистрати (т.5).*[10] *ВСС пренебрегна предложенията на НПО за публичност в дейността на етичните комисии и прие Правила за формирането, организирането и дейността на комисиите по професионална етика в органите на съдебната власт.*[11]*По тази тема бяха направени няколко сериозни предложения.*[12]

Ние предложихме на ВСС да идентифицира от три до пет основни цели за работа през 2014г., които да бъдат осъществени чрез осем до десет задачи. В приетата Програма за 2014г. са записани заедно 16 (шестнадесет) основни цели и задачи. Ние предложихме да се подобри аналитизма в програмата, като се подобри стилистиката на текста и се хармонизират планираните 12 мерки/глави. Констатираме бланкетно планиране – в част от планираните дейности не са посочени отговорности и срокове за изпълнение (Вж глава VII и X).

Възможни решения:

- ВСС да подобри публичността на своите решения и да създаде публичен регистър според изискванията на ЗСВ (чл.30 ал.1 т.15).[13] Необходимо е към решенията да се публикуват всички приложения и документи, които са приети с гласуване от ВСС.
- Висшият съдебен съвет да излъчва в реално време пленарните си заседания на интернет страницата на ВСС (http://www.vss.justice.bg).
- Висшият съдебен съвет да излъчва в реално време заседанията на Гражданския съвет към ВСС на интернет страницата на ВСС (http://www.vss.justice.bg).
- ВСС да регламентира правила, по които Инспекторатът към ВСС да публикува всички свои актове от проверки;
- ВСС да организира обществени срещи с гражданите в Северна и Южна България;

Предложенията са във връзка с приетата от ВСС политика за повишаване на публичността и прозрачността в дейността, и въвличане на гражданите в процеса на вземане на решения.[14]

---

[10]Вж с.9.

[11]Вж Протокол 26/19.06.2014г., http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

[12]Становище на Център на НПО в Разград по проект на Правила за формирането, организацията и дейността на комисиите по професионална етика в органите на съдебната власт (Изх. № Ц-42/06.03.2014г.). Две становища (Изх.№Ц-35/27.02.2014г. и Изх.№Ц-49/10.04.2014г.) и Предложения (Изх.№ Ц-52/22.04.2014г.) за теми в Годишната програма на ВСС за 2014г.

[13]Висшият съдебен съвет *„т.15. създава и поддържа електронен публичен регистър на всички свои решения и мотивите към тях.“*

[14]Вж чл.5 и чл.30 от Закона за съдебната власт.

Сдружение "ЦЕНТЪР НА НПО В РАЗГРАД" е регистрирано в съответствие с ЗЮЛНЦ, решение по ф.д. №37/1997 г. на РОС
БУЛСТАТ: 116019267, жк. “Освобождение” 34, пк237, Разград 7200, България
Тел./Факс: (+359 84) 661694, E-mail: office@ngo-rz.org, www.ngo-rz.org

За излъчване на заседанията на ВСС и Гражданския съвет има техническа възможност и не са необходими допълнителни финансови средства. Услугата не е скъпа и е поносима за бюджета на съдебната власт (440 млн. лв. за 2014г.).

2. ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА КАРИЕРНО РАЗВИТИЕ И АДМИНИСТРИРАНЕ НА СЪДЕБНАТА СИСТЕМА Е ПРИВИДНО**.** Формална публичност в дейността на Висшия съдебен съвет по процедури за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт (атестиране на магистрати).

Констатираме колеблива и нерешителна политика в дейността на Комисията по предложенията и атестирането на магистрати към ВСС. Комисията стана инициатор за промени в Закона за съдебната власт, с което се иска да се премахнат периодичното атестиране на магистрати и атестирането на върховните магистрати. С действията си Комисията създава среда за демотивация на магистратите, които имат нереалистични очаквания за промени в съдебния закон.[15] Приемането на подобни текстове е сериозна крачка назад от реформата и отказ от професионална оценка на магистратите.

ПРИМЕР: *До момента за 20 месеца от мандата си, Комисията не е извършила нито една атестация на върховен съдия и прокурор (в нарушение на изискването на ч.39 ал.2 т.2. от ЗСВ).* Налице е отказ от изпълнение на служебни задължение от постоянно действащ (държавен) орган; не се изпълнява закон от управителния орган на съдебната система.

Ние смятаме, че обществото трябва да бъде добре информирано за много важен процес – кой и защо е бил предпочетен от ВСС за административен ръководител; какви качества имат избраните кандидати.

От края на 2012г. юридически лица с нестопанска цел могат да изготвят становища и въпроси към кандидатите за административни ръководители в органите на съдебната власт. Предоставянето на тази възможност е положителна стъпка в посока публичност на дейността на ВСС и въвличане на гражданите в процесите на вземане на решения. За целта е създадена специална рубрика на страницата на ВСС.[16]

На практика ВСС подминава въпросите от граждански сдружения към кандидатите за съдебни началници и не ги задава.

Сдружение „Център на НПО в Разград“ участва активно в съдебната реформа и изготвя периодично становища и въпроси към кандидатите. Чрез тях ние целим да представим информация за изготвяне на професионална и морална оценка на кандидата – необходими за професионалното изпълнение на служебните им задължения. Информацията е достъпна на интернет-страницата на Националната НПО мрежа за гражданско наблюдение на съда в България.[17]

ПРИМЕР: *Констатираме със съжаление, че много малка част от поставените от нас писмени въпроси (не повече от 10%) към кандидатите биват задавани реално на кандидатите от членовете на ВСС.*

[15]ВСС няма законодателна инициатива и може да предлага промени само чрез Министъра на правосъдието, които председателства заседанията на ВСС и одобрява дневния ред (чл.32 и 33 от ЗСВ).

[16]http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm, рубрика ИЗБОР НА АДМИНИСТРАТИВНИ РЪКОВОДИТЕЛИ.

[17]http://watch.ngo-rz.org/bg/pages/lettersandviews.html

Сдружение "ЦЕНТЪР НА НПО В РАЗГРАД" е регистрирано в съответствие с ЗЮЛНЦ, решение по ф.д. №37/1997 г. на РОС
БУЛСТАТ: 116019267, жк. “Освобождение” 34, пк237, Разград 7200, България
Тел./Факс: (+359 84) 661694, E-mail: office@ngo-rz.org, www.ngo-rz.org

Ние наблюдаваме трайна практика след провеждането на всеки избор публикуваната информация да се заличава и да не е публично достъпна. Препоръчахме на ВСС да организира целия процес по кандидатстване за административни длъжности да бъде публичен и след приключване на всеки конкурс.

Допълнителен аргумент за нашето предложение е изборът на някои административни ръководители, което предизвика обществена реакция и съмнения за проблем с почтеността и интегритета на магистратите. Бяха публикувани много статии с конкретни факти за нарушения, по които ВСС не излезе с категорична позиция.

Една немалка част от обществото остана със съмнения за „нагласени и уредени“ конкурси и предварително известни резултати за определени кандидати – фаворити на мнозинството във ВСС.

Друг тревожен, според нас факт, е участието само на един кандидат за обявена административна длъжност. *Защо няма интерес от редовите магистрати към свободните места за административни ръководители?Защо обикновено съдебните началници „искат“ втори мандат?*

Бихме желали да споменем и сериозния брой съдебни жалби срещу решения на ВСС за избор на административни ръководители.

Възможни решения:

- ВСС да създаде позитивна среда, която да насърчава плурализма и професионалната конкуренция в процеса за избор на лидери в съдебната система.
- ВСС да прилага законите и изпълнява задълженията си по атестиране на магистрати (вж чл.39 от ЗСВ).
- ВСС да публикува в специалната рубрика всички документи за приключени и текущи конкурси за административни ръководители. Заличените до момента документи за приключили конкурси отново да бъдат публикувани в специалната рубрика (може да се създаде публичен архив).[18]
- ВСС да подобри процеса по приемане и обработка на информацията към кандидатите – становища и въпроси (чл.7 от Правилата). Да се идентифицира ясно отговорен служител в Администрацията на ВСС, който ще обработва технически информацията и ще я публикува на страницата на ВСС.
- ВСС да гарантира автентичността на публикуваните документи, като не допуска намеса или манипулация от страна на служители или членове на ВСС.[19]

3. ИМА СЕРИОЗНИ ПРОБЛЕМИ СЪС СЛУЧАЙНОТО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДЕБНИТЕ ДЕЛА И ПРЕПИСКИТЕ. ВСС ПРАВИ НЕЩО, НО ЛИПСВАТ РЕАЛНИ РЕЗУЛТАТИ И ИМА НЕЯСНИ НАМЕРЕНИЯ.

[18]В момента информацията за приключили конкурси се заличава и не е публична. С последните промени (19.06.2014г.) на Правилата по чл.167 от ЗСВ (нов член 10а) информацията трябва да бъде публична един месец, но решението на ВСС не се изпълнява и документите не са публикувани.

[19]Ние наблюдаваме опит за „редактиране“ на документите, които изготвя нашата организация към кандидатите за административни ръководители. Подобна практика е недопустима и е в нарушение на чл.7 и чл.10 от Правилата.

Сдружение "ЦЕНТЪР НА НПО В РАЗГРАД" е регистрирано в съответствие с ЗЮЛНЦ, решение по ф.д. №37/1997 г. на РОС
БУЛСТАТ: 116019267, жк. “Освобождение” 34, пк237, Разград 7200, България
Тел./Факс: (+359 84) 661694, E-mail: office@ngo-rz.org, www.ngo-rz.org

Прилагането на принципа на случайния подбор е формално, противоречиво и не гарантира прозрачност - не се постига ефект за сериозен антикорупционен механизъм. В прокуратурата са констатирани сериозни нарушения със случайния принцип.

ВСС е приел важни решения, които да регламентират процеса за всеобхватно приложение на случайния принцип, но само с съдилищата. ВСС е делегирал права на Главния прокурор да одобри вътрешни правила за органите на прокуратурата.[20] Подобен подход хвърля сянка на съмнение върху истинските намерения на ВСС.

До момента ВСС не е отговорил на два акта на Гражданския съвет по темата за случайното разпределение на съдебни дела – приложение на член 9 от ЗСВ.

- Висшият съдебен съвет до момента не е разгледал Акт 9/31.01.2014г. Липсва мотивирано решение на ВСС.[21] ВСС не е разгледал и Акт 16/07.03.2014г., с който Гражданският съвет изисква информация от ВСС по темата (как се изпълнява Акт 9/31.01.2014г.). Липсва мотивирано решение на ВСС.[22]
- ВСС осъществява проект „Електронно правосъдие – проучване и изграждане на единна комуникационна и информационна инфраструктура и единен електронен портал на съдебната власт"[23]
- ВСС не е споделил с Гражданския съвет информация за изпъление на проекта[24], съгласно решение на ВСС по Протокол №12/13 март 2014 г.[25] Има решение на ВСС от 29.05.2014г., но не са обявени публично одобрените доклади на страницата в интернет. Одобрени са доклади за изпълнение на дейностите и отчетите за усвояване на средствата, предоставени от ръководителите на проекти във ВСС.[26]
- ВСС не е осигурил необходимите ресурси и не е декларирал сътрудничество на определните експерти от НПО, по Протокол №48/05.12.2013 г.
- ВСС не е осигурил достъп до цялата налична информация за двете програми за случайно разпределение на съдебни дела (LawChoice и АСУД), включително договори и финансова информация, на одобрените експерти с решение на ВСС по протокол №48/05.12.2013 г.

---

[20]Вж Протокол №16/10.04.2014г., http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

[21]Вж Раздел V, т. 15 от Правила за действие на Гражданския съвет, http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

[22]Пак там.

[23]Вж. страница на ВСС, рубрика РЕГИСТЪР НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ПРОЕКТИ И ПРОГРАМИ, http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

[24]Договор № 13-33-2/27.12.2013г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

[25]Вж Протокол №51/29.05.2014г., http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

[26]**ВИСШИЯТ СЪДЕБЕН СЪВЕТ Р Е Ш И:** 79.1. ПРИЕМА ЗА СВЕДЕНИЕ изготвената обобщена в табличен вид информация за изпълнение на дейностите и отчетите за усвояване на средствата по проекти, по които ВСС е бенефициент. 79.2. ПРИЕМА ЗА СВЕДЕНИЕ докладите за изпълнение на дейностите и отчетите за усвояване на средствата, предоставени от ръководителите на проекти, съгласно решение на Висшия съдебен съвет по Протокол №12/13 март 2014 г.

Сдружение "ЦЕНТЪР НА НПО В РАЗГРАД" е регистрирано в съответствие с ЗЮЛНЦ, решение по ф.д. №37/1997 г. на РОС
БУЛСТАТ: 116019267, жк. "Освобождение" 34, пк237, Разград 7200, България
Тел./Факс: (+359 84) 661694, E-mail: office@ngo-rz.org, www.ngo-rz.org

- Висшият съдебен съвет до момента не е предоставил сорс-кода на двете Програми (LawChoice и АСУД).
- Висшият съдебен съвет не е осигурил достъп до сървъра на Висшия съдебен съвет, на който се прави контролния централизиран архив.
- ВСС не е предоставило за запознаване и коментар до Гражданския съвет доклад на проф. Евгения Стоименова (БАН) относно направените подобрения на програмата АСУД.[27]

Възможни решения:

- ВСС да гарантира приложението на принципа на случайното разпределение в органите на прокуратурата и следствието, като контролира процеса.[28]
- ВСС да осигури централизирано съхранение на базата данни от всички съдебни органи (съдилища и прокурратури) за случайното разпределение на един сървър.
- ВСС да представи подробна информация за осъществявания проект за електронно правосъдие и постигнатите резултати до момента;[29]
- ВСС съвместно с Инспектората към ВСС да продължат работа по контрол на спазване на член 9 от Закона за съдебната власт;
- Висшият съдебен съвет да сътрудничи активно по темата с Гражданския съвет към ВСС и други неправителствени организации;

Центърът на НПО в Разград разработва и прилага пилотни програми в подкрепа на съдебната реформа от 2004г. Осъществени са осем проекта за гражданско наблюдение на съда и подкрепа на съдебната система в България. Центърът на НПО в Разград създадепрез 2007г. Национална НПО мрежа за гражданско наблюдение на съда в България, в коятоучастват над 65 неправителствени организации: www.watch.ngo-rz.org

[27]Вж Протокол №48/05.12.2013 г., http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

[28]Вж Протокол №16/10.04.2014г., http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

[29] Вж страница на ВСС, рубрика РЕГИСТЪР НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ПРОЕКТИ И ПРОГРАМИ, http://www.vss.justice.bg/bg/start.htm

Сдружение "ЦЕНТЪР НА НПО В РАЗГРАД" е регистрирано в съответствие с ЗЮЛНЦ, решение по ф.д. №37/1997 г. на РОС
БУЛСТАТ: 116019267, жк. "Освобождение" 34, пк237, Разград 7200, България
Тел./Факс: (+359 84) 661694, E-mail: office@ngo-rz.org, www.ngo-rz.org